

Vlaams
Parlement

ingediend op **602** (2020-2021) – Nr. 1
8 januari 2021 (2020-2021)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Orry Van de Wauwer en Katia Segers

over het bevolkingsonderzoek
betreffende de amateurkunsten

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Elisabeth Meuleman.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;

Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sloomans;

Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;

Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;

Elisabeth Meuleman, Jeremie Vaneeckhout;

Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Kerkels, Philippe Muylers, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;

Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;

Maike De Rudder, Tinne Rombouts;

Els Ampe, Bart Tommelein;

Gustaaf Pelckmans, Tine Van den Brande;

Katia Segers.

Toegevoegde leden:

Tom De Meester.

INHOUD

I.	Toelichting	4
II.	Bespreking.....	7
1.	Vragen en opmerkingen uit de commissie	7
1.1.	Stephanie D'Hose	7
1.2.	Katia Segers	7
1.3.	Orry Van de Wauwer	8
1.4.	Marius Meremans	8
1.5.	Cathy Coudyser	8
2.	Antwoordenronde.....	8

Bijlage: zie de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op donderdag 26 november 2020 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting over het bevolkingsonderzoek betreffende de amateurkunsten.

De presentatie bij de toelichting is te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Deze commissievergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

I. Toelichting

Barbara Delft, beleidsmedewerker Amateurkunsten van De Federatie, wijst op de relevantie van de resultaten van het bevolkingsonderzoek betreffende de amateurkunsten voor:

- de nieuwe beleidsperiode voor de amateurkunsten;
- de nieuwe subsidie-enveloppe voor de negen landelijke organisaties;
- de gesprekken over de update van het Amateurkunstendecreet.

Benedikte De Vos, stafmedewerker dataverzameling en onderzoek van OP/TIL, situeert het onderzoek 'Amateurkunsten in Vlaanderen' als een vervolgonderzoek op 'Amateurkunsten in beeld gebracht' uit 2008, de eerste grootschalige schets van de amateurkunstenaar in Vlaanderen.

Het Forum voor Amateurkunsten verrichtte het eerste onderzoek en startte het vervolg op, dat nu verder opgevolgd wordt door OP/TIL. Beide onderzoeken werden uitgevoerd door een onderzoeksgroep van Universiteit Gent (UGent).

Net als in 2008 bestaat het onderzoek uit twee delen: een ledenonderzoek bij de leden en/of achterban van de negen amateurkunstenorganisaties, en een grootschalige bevolkingsbevraging.

Elf jaar geleden zijn de resultaten gepubliceerd in een cijferboek, 'Amateurkunsten in beeld gebracht'. Deze keer hebben OP/TIL, De Federatie en de negen amateurkunstenorganisaties samen beslist om de resultaten aantrekkelijker te verpakken in de publicatie 'Dit doet me wat'. Om een beeld te geven van wat er in de sector leeft, zijn er heel wat praktijkverhalen aan toegevoegd. Op de website www.amateurkunsten.be staan het onderzoek en zijn resultaten, maar ook allerhande filmpjes van beoefenaars.

De amateurkunsten zijn te verdelen in negen disciplines, met elk een specifieke organisatie. De Federatie is hun sectororganisatie. OP/TIL is het steunpunt voor bovenlokale cultuurbehartiging en dus ook de amateurkunsten.

Voor het bevolkingsonderzoek zijn vijfduizend enquêtes verstuurd in de periode van oktober 2019 tot en met januari 2020. De respons was 37 procent: lager dan elf jaar geleden, maar voldoende om te kunnen veralgemenen voor de Vlaamse bevolking. Op de resultaten zijn wegingscoëfficiënten toegepast, waardoor de steekproef qua geslacht, leeftijd en opleidingsniveau representatief is voor de Vlaamse bevolking ouder dan veertien jaar. Respondenten konden uit een aanzienlijke lijst van disciplines en subdisciplines aanduiden of ze die het voorbije half jaar of ooit tevoren beoefenden. De lijst was heel wat uitgebreider dan elf jaar geleden, wat op zich ook de evolutie van de sector aantoont.

De belangrijkste conclusie is dat de amateurkunsten in de lift zitten. Een groeiende groep van de bevolking is amateurkunstenaar: in 2019 44 procent, tegenover 37 procent in 2008. Er zijn dus nu meer dan 2 miljoen amateurkunstenaars in Vlaanderen. De stijgende trend tekent zich af bij alle disciplines, zij het bij de ene duidelijker dan bij de andere. Enkel voor het schrijven valt een kleine daling te noteren.

Ondanks de daling zijn er nog heel wat amateurschrijvers. De grootste disciplines zijn beeldexpressie en beeldende kunsten.

Uit het onderzoek blijkt dat er vooral meer occasionele beoefenaars zijn, namelijk een aanwas van 10 naar 20 procent. Bij de frequente beoefenaars is er een lichte daling. Het aandeel theateramateurs dat frequent zijn hobby beoefent, is bijvoorbeeld aanzienlijk afgenomen, van 81 naar 50 procent, maar ook bij beeldende kunst en muziek is er een significante daling van het aandeel frequente beoefenaars.

Vooraf jongeren doen vaak aan amateurkunsten. Met de leeftijd neemt het percentage af. De trend wordt doorbroken door de 65-plussers, vanaf welke leeftijd het aantal beoefenaars aanzienlijk stijgt. Terwijl hun participatie in 2008 op 20 procent lag, is dat nu 33 procent. Ook in de groep van 18 tot 34 jaar is er een aanzienlijke stijging: van 48 naar 59 procent. Dat de bevolking veroudert, kan betekenen dat er nog een groter potentieel is voor amateurkunsten.

Het aantal mensen dat op het moment van de enquête les volgt in het deeltijds kunstonderwijs (dko) is licht gedaald, maar het aantal mensen dat er ooit les gevolgd heeft, is gestegen. De spreker leidt daaruit af dat de link tussen dko en amateurkunsten stevig is.

Gezinsachtergrond, onderwijsniveau, leeftijd en gezinsinkomen blijven belangrijke voorspellers van deelname aan amateurkunsten. Dat geldt vooral voor de occasionele en in mindere mate voor de frequente participatie. 63 procent van de mensen waarvan de ouders ooit amateurkunsten hebben bedreven, is nu zelf beoefenaar.

Jongeren beginnen steeds vroeger met amateurkunsten. Mensen met een lager opleidingsniveau beoefenen minder vaak amateurkunsten, maar maken wel gestaag een inhaalbeweging. Bij mensen die financieel moeilijk rondkomen, is er geen stijging. De sociaaleconomische kloof is zelfs dieper worden, zeker voor occasionele participatie. Toch hebben financiële situatie, onderwijsniveau en gezinssituatie minder invloed op amateurkunstenbeoefening dan op passieve cultuurparticipatie zoals museumbezoek. Amateurkunsten zijn dus laagdrempeliger en toegankelijker. Ook de beoefening in organisatieverband stijgt. Dit geldt voor de participatie aan het dko en aan de lessen en workshops van andere organisaties, het lidmaatschap van verenigingen enzovoort. De participatie aan amateurkunsten is hoger in de grote steden, maar er is een grotere stijging in landelijke gemeenten en centrumsteden. De kloof tussen stad en platteland wordt dus kleiner. De participatie ligt een paar procentpunten hoger in de provincies Antwerpen en in Oost-Vlaanderen, maar stijgt in alle Vlaamse provincies.

Barbara Delft vult aan dat de onderzoekers de perceptie van de begrippen 'amateur' en 'amateurkunstenaar' naast de resultaten hebben gelegd. De eerste wijdverbreide veronderstelling is dat de amateurkunstenaar zijn discipline op niet-professionele manier beoefent. In de enquête definieert 61 procent zich veeleer als amateur, maar stelt een niet te verwaarlozen 14 procent op een professionele manier bezig te zijn met zijn kunst.

Een tweede assumptie is dat een amateurkunstenaar op een beginnersniveau actief is. 40 procent van de respondenten definieert zichzelf inderdaad veeleer als beginner, maar bijna 35 procent is op meer gevorderde manier bezig met zijn discipline.

De derde veronderstelling is dat de motivatie ontspanning is. Het onderzoek bevestigt dat ontspanning de belangrijkste motivatie is, op de voet gevolgd door persoonlijke ontwikkeling, dus van talenten en interesses. In het ledenonderzoek wordt dat zelfs de belangrijkste motivatie. Ook het sociale aspect is een belangrijke motivator.

De laatste veronderstelling is dat amateurkunstenaars hun werk voor zichzelf willen houden, en er dus niet op uit zijn het aan een breed publiek te tonen. In praktijk wil 28 procent inderdaad de creaties enkel tonen binnen de eigen sociale cirkel, maar verkiest 30 procent een breed publiek. In het bevolkingsonderzoek wordt dus duidelijk dat minder dan de helft van de beoefenaars de creaties enkel voor zichzelf wil houden. De uitzondering hierop is dans.

Bij het ledenonderzoek komen er hogere ambities naar boven. Mensen die betrokken zijn bij landelijke organisaties, hebben overwegend de ambitie om hun werk te tonen voor een breed publiek. Voor leden van VI.BE, het vroegere Poppunt, is dat maar liefst 91 procent. Het minst hoog scoren op dat vlak de leden van Muziekmozaïek, de organisatie voor folk en jazz, waarvan 52 procent zijn werk wil tonen aan het brede publiek.

Voorts hebben de onderzoekers naar de noden en wensen van de amateurkunstenaars gepeild. Barbara Delft zal de belangrijkste opsommen. 17 procent wou meer creatieve cursussen en vormingen volgen. 15 procent verwacht meer steun van de stad of gemeente. 15 procent heeft nood aan meer contact met andere beoefenaars. Dat laatste geldt niet alleen voor disciplines die traditioneel in groep beoefend worden, maar ook voor bijvoorbeeld schrijven. In grotere steden zijn de verzuchtingen ook groter, met op kop de behoefte aan meer en betere toegang tot geschikte infrastructuur, zoals ateliers en repetitieruimtes. In de grootstad zegt 20 procent daar tekort aan te hebben, in de centrumstad en op het platteland slechts 10 tot 11 procent. Voor de leden en achterban van amateurkunstenorganisaties primeert de lokale steun, vooral dan voor de podiumkunsten, en in de grootsteden de behoefte aan infrastructuur. Bij mensen die bij landelijke organisaties zijn betrokken, is de behoefte aan lokale ondersteuning het grootst: van 31 procent van de leden van Koor&Stem tot 50 procent van de achterban van VI.BE.

Wat de link met de receptieve cultuur of passieve kunstbeoefening betreft, nemen amateurkunstenaars 11 procent vaker deel aan culturele activiteiten. Ze gaan zelfs dubbel zo vaak naar musea en bibliotheken. Sociaaleconomische factoren hebben minder invloed op amateurkunsten dan op passieve cultuurparticipatie. De drempel om een amateurkunst te beoefenen is dus kleiner dan om een museum binnen te stappen of naar een voorstelling of optreden te gaan. Amateurkunstenaars staan voorts positiever tegenover overheidssteun en beleid voor kunst en cultuur. Amateurkunsten zijn een opstap naar meer en bredere cultuurparticipatie.

Kortom, de amateurkunsten zitten in de lift: 44 procent of meer dan 2 miljoen Vlamingen beoefenen ze. Dat is een stijging met meer dan 11 procent op elf jaar tijd. Amateurkunstenaars beginnen er op jonge leeftijd aan, maar net zo goed pikken ze na hun pensioen opnieuw hun kunst op of ontdekken ze dan de kunstbeoefening. De grootste stijging van de deelname situeert zich in de groepen 18- tot 64-jarigen en 65-plussers.

Voor de occasionele participatie stijgt, in verschillende disciplines of in verschillende organisaties. Dat shoppen in het cultuuraanbod past volgens de onderzoekers perfect in de postmoderne levensstijl. Ook de participatie in georganiseerd verband is gestegen. De sociaaleconomische kloof is echter groter geworden, merken de onderzoekers op. Mensen die financieel moeilijk rondkomen, doen vaker niet aan amateurkunsten.

De amateurkunstenaar is divers in professionaliteit, motivaties en ambities. Er heersen nog wel wat vooroordelen over de amateurkunstenaars, die ontkracht worden door de onderzoeksresultaten. De belangrijkste behoeften zijn: meer cursussen, meer contact met andere beoefenaars en meer lokale ondersteuning, en – in de grootsteden – meer infrastructuur. Wie betrokken is bij een landelijke organisatie, heeft hogere ambities maar ook een hogere frequentie van kunstendeelname. Ook de behoeften zijn daar groter, vooral aan lokale ondersteuning.

Alle resultaten zijn te raadplegen op www.amateurkunsten.be, deelt Barbara Delft ten slotte mee.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen uit de commissie

1.1. Stephanie D'Hose

Stephanie D'Hose vraagt waaraan de onderzoekers de stijgende beoefening van amateurkunsten wijten.

Waaraan liggen de verschillen tussen de provincies?

Verwachten de sprekers dat de deelname aan de kunsten nog zal stijgen?

In sommige disciplines daalt de participatie van jongeren. Wat is daarvoor de verklaring?

Kunnen intergemeentelijke samenwerkingsverbanden helpen bij het oplossen van het infrastructuurtekort in de grote steden? Zal De Federatie of OP/TIL de steden en gemeenten over dit probleem contacteren?

De 1,5 miljoen euro die voor de World Choir Games waren bestemd, gaan opnieuw naar de amateurkunsten. Hoe worden die middelen het best verdeeld: over de negen amateurkunstenorganisaties of elders?

Welke veranderingen aan het Amateurkunstendecreet zijn onontbeerlijk? Volgens experts is bruggen slaan naar andere sectoren een prioriteit voor de amateurkunsten. Zijn de sprekers het daarmee eens? Kunnen ze dat nader toelichten?

1.2. Katia Segers

Katia Segers merkt dat kunst en cultuur het meest ongelijk gespreide goed blijft, en vooral hogeropgeleiden en mensen met een hoger inkomen bereikt. Toch ziet het commissielid een positieve evolutie, die bewijst dat een volgehouden cultuurparticipatiebeleid op langere termijn effect heeft. Om te compenseren voor jongeren die kunst en cultuur niet van thuis meekrijgen, is kunsteducatie in het onderwijs van wezenlijk belang. Zien de sprekers andere methoden om de kloof te doorbreken?

Amateurkunsten stimuleren creativiteit, geven zin, vergroten de sociale contacten en zorgen voor participatie aan de samenleving. De sociaaleconomische kloof blijft daarom zorgwekkend. Wie het niet breed heeft, heeft de neiging om minder te participeren, niet aan kunst en cultuur maar evenmin aan bijvoorbeeld sport, en zich zelfs af te sluiten. Voor 12,1 procent van de respondenten is de betaalbaarheid een reden om niet aan amateurkunsten te doen. Voormalig Vlaams minister Philippe Muyters heeft er destijds voor gezorgd dat de opleidingscheques niet meer konden gebruikt worden voor het dko. Dit onderzoek bewijst dat die keuze fout was. Hoe denken de sprekers daarover?

De ondersteuning door steden en gemeenten is belangrijk, maar voorheen boden ook de provincies steun. De afschaffing van de provinciale bevoegdheid voor persoonsgebonden materies heeft volgens Katia Segers een gat geslagen. Kunnen de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden een grotere rol spelen?

Hoewel 44 procent van de Vlamingen deelneemt aan amateurkunsten, is de stap naar de professionele kunsten nog groot. Heeft het onderzoek gepeild naar de

redenen daarvoor? Hoe kan de kloof tussen de amateur- en de professionele kunsten gedicht worden?

1.3. Orry Van de Wauwer

Orry Van de Wauwer heeft begrepen dat driekwart van de participanten aan de amateurkunsten geen opleiding aan het dko heeft genoten. Nochtans krijgt het dko heel wat overheidsmiddelen. Waarom is de doorstroming zo klein? Hoe kan dat beter?

Hoewel hij zelf aan zijn opleiding dko geen vervolg heeft gebreid, hoopt Orry Van de Wauwer, net als 90 procent van de participanten, ooit nog eens op te treden voor een publiek. Wat is de grootste financiële drempel: de lidgelden, de sociale component, cafébezoek en dergelijke, de aankoop van een instrument of ander materiaal? Uit de cijfers leidt het commissielid af dat vooral zang goedkoper moet worden. Klopt dat?

1.4. Marius Meremans

Marius Meremans peilt naar de doorstroming van het dko naar de verenigingen. Leerlingen studeren doorgaans af aan het dko op zeventien of achttien jaar, maar vinden vervolgens hun weg naar de verenigingen niet. In grootsteden is er nog wat werk op het vlak van infrastructuur, maar ook in centrumsteden is de vraag naar vooral repetitielokalen groot. Hoe kan het beter? Kunnen de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden meer acties ondernemen? Wat is de top drie van essentiële wijzigingen die de amateurkunsten nodig hebben?

Het lid heeft niet de indruk dat harmonies, fanfares en koren enkel hoogopgeleiden of hoge inkomens aantrekken. Uiteraard is de financiële kant een drempel, maar heel wat verenigingen trachten de instrumenten zo goedkoop mogelijk of zelfs gratis aan hun leden aan te bieden. Lidgelden van lokale amateurkunstenorganisaties zijn doorgaans bescheiden. Bovendien blijkt de vergoeding voor sportclubs geen hinderpaal, aangezien bijvoorbeeld in het voetbal de diversiteit veel groter is. Ouders die zelf met cultuur en kunsten bezig zijn, zullen wel meer geneigd zijn hun kinderen in te schrijven in het dko of in een amateurkunstenvereniging.

Steden en gemeenten hebben extra geld gekregen voor coronamaatregelen. Ze mogen die vrij besteden. Hoe hebben de verenigingen en organisaties van de amateurkunsten dat ervaren?

1.5. Cathy Coudyser

Cathy Coudyser polst hoe de koren inspelen op de World Choir Games, die hopelijk in 2021 wel zullen kunnen plaatsvinden. Hoe zal het koorleven er nadien van profiteren?

Dat er steeds meer amateurkunstenaars zijn, stemt de spreker hoopvol. Ze gelooft dat lokale besturen het best geplaatst zijn om hen te ondersteunen.

2. Antwoordenronde

Benedikte De Vos wijst erop dat het onderzoek cijfers brengt, maar niet altijd verklaringen. De stijging situeert ze vooral bij het grotere aantal occasionele participanten. Het gaat niet zozeer om leden van verenigingen, maar om mensen die een eenmalige cursus of opleiding van korte duur volgen, en daarnaast om een groeiend aantal oudere beoefenaars. De participatie is in het algemeen groter in de steden, wat grotendeels het provinciale verschil verklaart, aangezien in Antwerpen bijvoorbeeld meer mensen in steden wonen dan in Limburg.

De onderzoekers zien wel nog groeipotentieel. Jonge mensen beginnen nu vroeger met amateurkunsten. Wie op jonge leeftijd participeert, is meer geneigd dat te blijven doen of in een latere leeftijdsfase te herbeginnen. De groep van ouderen, waar de participatie het meest stijgt, zal toenemen. Uiteraard is er een limiet. Een deel van de bevolking is niet geïnteresseerd in amateurkunsten, zoals een ander deel nooit bij een sportclub zal aansluiten.

Voor een aantal disciplines daalt de participatie bij jongeren, bijvoorbeeld bij het schrijven. Een verklaring daarvoor geeft het onderzoek niet. Misschien kan Creatief Schrijven die evolutie wel verklaren. Dat jongeren meer digitaal actief zijn, is mogelijk een verklaring, maar die kan de spreker niet staven. Dit, maar ook andere aspecten van deze enquête zijn voer voor verder onderzoek.

Uit hun cultuurnota's blijkt dat alle intergemeentelijke samenwerkingsverbanden plannen hebben om met de amateurkunsten aan de slag te gaan, terwijl zoiets voorheen geen deel uitmaakte van hun werking. OP/TIL zal de resultaten van dit onderzoek ook aan hen voorstellen, zodat ze voeling krijgen met de sector en zijn behoeften en inspiratie. Een gemeente kan onmogelijk voor elke subdiscipline een expert of infrastructuur hebben, maar door samenwerking en wisselwerking tussen gemeenten zal er veel meer mogelijk zijn.

Bruggen slaan naar andere sectoren staat in de reflecties bij het onderzoek. Dat zit eigenlijk wel in het DNA van de amateurkunsten. Amateurkunsten zijn sowieso verweven met het dko, het reguliere onderwijs enzovoort. Die verwevenheid is net hun sterkte.

Dat cultuurparticipatie ongelijk gespreid is, is een feit. Benedikte De Vos heeft de indruk dat niet alleen financiële aspecten een rol spelen bij de sociaaleconomische kloof, maar ook tijd, mogelijkheden, stimulering door ouders en dergelijke. Om daar iets aan te doen, is het belangrijk het volledige plaatje te beschouwen. De prijs verlagen zal voor een aantal mensen een oplossing zijn. Opleidingscheques voor het dko kunnen een stukje van de puzzel van ruimere participatie zijn.

De mate waarin beoefenaars van amateurkunsten voorstellingen van amateurkunstenaars meer bijwonen dan professionele voorstellingen, verschilt sterk naargelang de discipline. Actieve participatie is vaak de eerste opstap. Zo zijn er voldoende voorbeelden van amateurdansers die naar voorstellingen gaan van professionele dansgezelschappen. Het amateurkunstencircuit heeft de taak om mensen te motiveren voor bredere cultuurparticipatie.

Veel amateurkunstenaars volgen opleidingen in het dko. Omgekeerd stapt wie een opleiding volgde aan het dko, ook wel over naar de amateurkunsten. De alternatieve leercontext, waarin dko-cursisten hun praktijklessen in een amateurkunstenvereniging volgen, is één van de mogelijkheden om de banden tussen beide sectoren sterker te maken. Dat verder uitbouwen en stimuleren is een goede zaak.

Het onderzoek bevat geen informatie over de precieze aard van de financiële drempels. De spreker weet evenmin waarom er bij zang meer mensen financiële hinderpalen aangeven. De vraag kan misschien best gesteld worden aan de desbetreffende amateurkunstenorganisaties.

Organisaties als VI.BE hameren al jaren op het tekort aan repetitieruimte voor amateurkunstenaars, muzikanten, dansers enzovoort in vooral de grootsteden. De ruimte daarvoor is beperkt. Allicht ligt de oplossing dus in gedeeld ruimtegebruik, bijvoorbeeld in de bredeschoolinitiatieven. Omdat er meer creatieve opleidingen of hogeschoolopleidingen in grote steden zijn, is de vraag daar ook groter.

Ook Benedikte De Vos gaat ervan uit dat harmonieën en fanfares een grote sociale mix kennen.

De sociaaleconomische kloof is blijkens het onderzoek veel uitgesprokener bij occasionele participanten dan bij de frequente beoefenaars, die vaak in het klassieke verenigingsleven actief zijn. Om de doelgroep te bereiken is het zaak beter samen te werken met organisaties die daar succesvol in zijn. Als amateurorganisaties een brede oproep doen, blijkt die vaak bij een bepaalde doelgroep geen effect te hebben. Gerichtes acties in samenwerking met welzijnsorganisaties en verenigingen waar armen het woord voeren, zijn doeltreffender.

Barbara Delft wijst erop dat de intergemeentelijke samenwerkingen nog maar net opgestart zijn en dus nog zoeken naar de manier waarop ze hun rol zullen invullen. De Federatie en de negen landelijke organisaties hopen op een goede samenwerking. Ze zullen met de intergemeentelijke samenwerkingen het onderzoek overlopen en nagaan hoe de bovenlokale behoeften invulling kunnen krijgen. Ook met OP/TIL lopen daarover contacten.

De Federatie betreurt dat de World Choir Games uitgesteld zijn en allicht ook afgeslankt zullen worden. Het was de bedoeling om het Vlaamse amateurkunstenveld en het onderzoek aan een internationale delegatie voor te stellen. Of dat in 2021 alsnog zal gebeuren, is nog niet duidelijk. Voorts was er een samenwerking opgezet om ook alle andere landelijke organisaties bij de organisatie van de games te betrekken en voor het voetlicht te brengen, wat voor de ene discipline al wat gemakkelijker is dan voor de andere. De grote troef van dergelijke games is immers de media-aandacht. Het is zaak ervoor te zorgen dat de volledige amateursector belicht wordt, zodat het voor het beleid, de administratie en het grote publiek duidelijk wordt hoeveel mensen erin aan de slag zijn. De Federatie hoopt dat dat alsnog zal lukken bij de vereenvoudigde versie van de World Choir Games in 2021.

Voorts is De Federatie blij met de bevestiging door de minister-president dat de middelen na de World Choir Games zullen terugvloeien naar talentontwikkeling in de amateurkunsten. Het gaat om overgedragen budgetten van de provincies, die zo bestendigd worden voor het amateurkunstenveld. Talentontwikkeling situeert zich op zowat alle niveaus: van het lokale jeugdhuis, over het cultuurcentrum en de cultuureducatieve organisaties, tot de professionele podia. De landelijke amateurkunstenorganisaties kunnen daarin een spil zijn. Zij hebben immers de expertise in huis, kennen hun publiek en kunnen dus talentontwikkelingstrajecten opstarten. Het is belangrijk dat lokaal talent kan doorgroeien naar bovenlokaal en zelfs landelijk niveau.

Heel wat amateurkunstenaars noemen zichzelf geen kunstenaar. Ze zien zichzelf gewoon een discipline of hobby beoefenen. 'Amateurkunsten' is eigenlijk een beleidsbegrip. Amateurkunsten staan centraal in het brede cultuurdomein. Ze slaan bruggen naar cultuureducatie, onderwijs, professionele kunsten, het sociaal-culturele werk enzovoort. De landelijke amateurkunstenorganisaties zoeken bewust specifieke projecten, bijvoorbeeld contactkoren, om samen te werken met onder meer welzijnsorganisaties of professionele kunstorganisaties. Wel worden dergelijke projecten vaak eenzijdig gefinancierd door landelijke organisaties. De Federatie pleit dan ook voor meer samenwerkingsinitiatief van beide kanten, zowel qua organisatie als qua middelen, zodat de projecten bestendigd worden. De amateurkunstensector is immers een kleine sector met weinig middelen en een beperkt aantal organisaties.

Veel amateurkunstenaars beginnen hun carrière in het dko, hoewel niet iedereen na het dko amateurkunstenaar blijft. Het Dko-decreet van 2018 biedt heel wat mogelijkheden, onder meer de alternatieve leercontext. Daarnaast werkt het dko vaak formeel samen met lokale verenigingen en kunstenaars. Cultuurkuur heeft middelen

veil voor de samenwerking tussen scholen en lokale kunstenaars. De meesten studeren af aan het dko op achttien jaar. Vaak verdwijnen ze uit hun gemeente door hun hogere studies. De hobby's van niet-verenigingsleden verhuizen vaak mee naar de studentenstad. Dat neemt niet weg dat er een nog betere samenwerking tussen dko en amateurkunsten mogelijk is.

De band, maar ook het onderscheid, tussen amateurkunsten en professionele kunsten is niet altijd duidelijk. Dat onderscheid is zelfs artificieel. Er is een wisselwerking tussen beide. Een vereniging heeft vaak professionele dirigenten, choreografen of docenten. Daarenboven werken amateur- en professionele kunstenaars vaker samen in projecten, wat De Federatie aanmoedigt.

De vraag hoe de sociaaleconomische kloof te verkleinen is, vergt bijkomend onderzoek. Er zijn wel heel veel waardevolle projecten, bijvoorbeeld met kwetsbare jongeren, maar organisaties hebben niet de middelen om die te bestendigen. Het werven van mensen gebeurt altijd op het lokale niveau. Dat vergt een lokaal amateurkunstenbeleid. Het Forum voor Amateurkunsten heeft daar sterk op ingezet. Nu het forum stopgezet is, wordt het zaak om zijn verwezenlijkingen te behouden. De intergemeentelijke samenwerkingen kunnen daarin allicht een rol spelen. Op lokaal vlak is er een contactpersoon nodig die geïnteresseerden kan werven en doorverwijzen, maar ook een gedegen kennis heeft van het amateurkunstenveld.

Dergelijk lokaal amateurkunstenbeleid is ook nodig voor andere facetten, bijvoorbeeld de infrastructuurschaarste. Gemeenten organiseren de inspraak vaak via de gemeentelijke cultuurraad, waarin vooral de traditionele verenigingen zetelen. Enkel rekening met hen houden laat een groot deel van de amateurkunsten in de kou staan, waaronder ook de groeiende groep jongeren. Een bredere kijk is dus nodig.

In het bevolkingsonderzoek werd geen specificering van de financiële drempels gevraagd, maar in het ledenonderzoek werd wel gevraagd waaraan amateurkunstenaars die bij de landelijke organisaties zijn betrokken, het meeste geld uitgaven. Voor hen zijn de grootste kosten de materiaalaankoop en zaalhuur.

De Federatie heeft voor een eerste overleg met het kabinet en de administratie over een update van het Amateurkunstendecreet een nota opgesteld. Het onderzoek toont aan dat de amateurkunstensector op elf jaar tijd enorm geëvolueerd is: een stijging met een half miljoen beoefenaars, bijkomende projecten, geëvolueerde landelijke organisaties. De landelijke organisaties moeten niet alleen extra mensen bedienen, maar hebben er ook extra functies bijgekregen. Het Forum voor Amateurkunsten is weggefallen. De talentontwikkeling is toevertrouwd aan de amateurkunstenorganisaties, die daarenboven ook steeds meer instaan voor de contacten met de lokale besturen en met andere sectoren. Zij moeten er ook voor zorgen dat alle doelgroepen bereikt worden. De Federatie is ervan overtuigd dat de landelijke organisaties daarvoor het best geplaatst zijn, maar de middelen zijn niet gevolgd. Het mag niet bij de erkenning blijven; het beleid moet er ook de middelen voor over hebben. De erkenning slaat natuurlijk ook op de centrale positie van die organisaties in het brede cultuurdomein. Ze bouwen bruggen, zijn relevant voor cultuureducatie, bieden een opstap naar een bredere cultuur- en andere participatie en beschikken over specifieke expertise.

Het Amateurkunstendecreet is het oudste cultuurdecreet en dus toe aan een update, om een nieuwe wind te laten waaien. Het voordeel van het huidige decreet situeert zich in de grote openheid en flexibiliteit. Die zijn nodig, aangezien het decreet negen disciplines omvat die elk een eigen pad volgen, maar ook organisaties die voor individuen, verenigingen of allebei tegelijk werken. Barbara Delft pleit om die flexibiliteit in ieder geval te behouden.

Ten gevolge van de coronacrisis zijn amateurkunstenaars, net als gewone kunstenaars, massaal online gegaan met een poëzietelefoon, lockdownonlinebands en soortgelijke initiatieven. Maar uiteraard kunnen die het fysieke niet vervangen. De landelijke amateurkunstenorganisaties hebben hard gewerkt om de basisprotocollen te vertalen in leidraden en draaiboeken voor hun organisaties. De amateurkunsten waren de laatste die na de eerste lockdown terug mochten starten. In de praktijk zijn heel wat verenigingen deze zomer gewoon niet herstart, om financiële, organisatorische en andere redenen. Er moest immers materiaal aangekocht worden zoals plexischermen; er moesten grotere zalen gehuurd worden; er was angst omdat de amateurkunstensector generaties overstijgt en samenbrengt. Heel wat professionals, docenten, choreografen en dirigenten halen echter hun inkomen uit de amateurkunsten. Ook zij mogen niet over het hoofd gezien worden, besluit Barbara Delft.

Elisabeth MEULEMAN,
voorzitter

Orry VAN DE WAUWER
Katia SEGERS,
verslaggevers